

díj

LAUDÁCIÓ

Tisztelt díjazott, kedves vendégek és kollégák!

Tegy idézettel szeretném kezdeni a beszédemet: „A részvétel és az együttműködés múzeumi gyakorlata tehát olyan dinamikus modell, amelyre egyfelől (nagy) múzeumi paradigmák hatnak – mint az új muzeológia, a posztkoloniális kritikai diskurzus, a demokratikus múzeum eszméje, a nyitott forma, a megosztás kulturális formái; másfelől a praxisok közvetlenül is befolyásolják a múzeumok világát – az örökségszektort, a múzeumi jelenkutatás módszereit, a történetileg kialakult gyűjtemények feldolgozását, a múzeum társadalmi státuszát és bázisát, a múzeumhasználókkal kialakított kapcsolatát. [...] A részvétel és az együttműködés múzeumi gyakorlata a teljes intézményi struktúrát érinti, ezért a dilemmákat átfogó keretben érdemes tárgyalni.”

¶ Ezeket a mondatokat a ...*NYITOTT MÚZEUM*... kötetben (annak 137. oldalán) olvashatjuk, és mindezzel nagyjából meg is magyaráztuk, miért e kutatási projekt és miért annak motorja, Frazon Zsófia érdemelte ki az idei MúzeumCafé Díjat.

¶ A munka, amit az informális kutatócsoport elvégzett, nem egy szakterület vagy egy intézmény hasznára válik, hanem a teljes hazai és nemzetközi múzeumi rendszert, annak vizsgálati látószögét, módszertanát, gyakorlati működtetését képes lehet befolyásolni, előidézheti muzeológus generációk szemléletváltását. A publikáció formája, a kommentár folyamatos jelenléte már maga is tökéletesen jelképezi a konzervatív, autoriter értékkepző szemlélet lebontásának igényét, a közös gondolkodás és praxis lehetőségét a közösségekkel.

¶ Nem biztos, hogy mindenki szereti a ...*NYITOTT MÚZEUM*... megállapításait. Nem biztos, hogy mindenki elfogadja és követi, de az általa generált viták, a múzeumról való gondolkodás másféle metódusainak felvetése megkerülhetetlen, ezt a kötet léte, megszületésének igénye is messzemenően bizonyítja. Nem fogják a múzeumok az évtizedekkel ezelőtti felállított vagy akár a közelmúltban rendezett, de a mélyebb elemzéseket megspóroló állandó kiállításait azonnal lebontani, hogy egy más perspektíva alapján – például a társadalomtudományok aktuális megállapításainak figyelembevételével – újragondoljanak mindent, amit eddig a gyűjteményről, az intézményről, a szakmáról és a közönségről, azaz a részvételről és az együttműködésről gondoltak. Ám bármilyen lassan is

– hiszen a múzeum lassú műfaj, hogy a díjazottat idézzem –, de elkerülhetetlené válik a múzeumcsinálás, gyűjteményépítés, kiállításrendezés és a közönséggel való kapcsolat szemléletének megváltoztatása, megújítása. Máskülönből az egész rendszer az érdektelenség okán össze fog omlani.

- ¶ Hogy mennyire nem csak utópia, amiről beszélünk, azt a kötetben szereplő esettanulmányok alátámasztják: ezek a kiállítások, múzeumi projektek itt, Magyarországon, az elmúlt években születtek meg, a MaDok-program keretein belül vagy azon kívül, a Néprajzi Múzeumban, a Kassák Múzeumban, a Magyar Zsidó Levéltárban és a szombathelyi Savaria Múzeumban. A projektek közös élménye, hogy a közönség gyűjteményépítő és látogató is egyben, minden tárggyal és a tárgyhoz fűződő viszonyával befolyásolja a történet kimenetelét, a muzeológus, kutató pedig erre reagál – nem évekkkel, évtizedekkel később, hanem azonnal. A gyakorlatból elmélet születik, abból pedig gyakorlat lesz – ez máshol közhely, a lassan reagáló múzeumi intézményrendszerben viszont újszerű tapasztalat, egyre táguló körben.
- ¶ Még szerencse, hogy maradtak üres oldalak a kommentár számára, hiszen minden bekezdéssel egyre több kérdés vetődik fel az olvasóban. Íme néhány a sajátjaim közül. Megtapasztalható lesz-e mindaz, amit a ...NYITOTT MÚZEUM... üzen, a néprajzi és antropológiai múzeumokban – például a most épülőben –, a legtöbbször értékválsággal küzdő történeti gyűjteményekben, a klasszikus és kortárs képtárakban? Hogyan alkalmazhatók ezek a megállapítások a relikviákat, nemzeti ereklyéket gyűjtő és kiállító intézményekben, a magasművészet csúcsműveivel olykor bántóan keveseket, máskor tömegeket vonzó galériákban? Csökkenthető-e a rangbeli távolság az intézmény és látogatója között, vagy kell-e egyáltalán beavatkozni? Változik-e radikálisan a „tárgy” és a „műtárgy” viszonya? Létezik-e elmélet, amely a mindennapi, használati tárgyakat és a műkincseket archiváló múzeumokra egyaránt alkalmazható? Lebontható-e az elit múzeumi rendszer, vagy le kell-e egyáltalán bontani? Relativizálódik-e a kurátor szerepe, ha a kiállításrendezésben és a gyűjteményépítésben egyre nagyobb teret kapnak a közösségek? És főképpen: merre tovább ...NYITOTT MÚZEUM...? A kérdéseket, amint mód lesz rá, fel fogjuk tenni, ahogyan ez elvárható egy szakmai folyóirattól.
- ¶ Frazon Zsófia évekkkel ezelőtt eldöntötte, kiket von be a munkába, kik lesznek a társai a kutatásban és az eredmények publikálásában. Most majd nyilván eldönti, kikkel osztja meg a díjat, amelyhez a *MúzeumCafé* kiadója, szerkesztőbizottsága és szerkesztősége nevében szívből gratulálok.

Gréczi Emőke

Szilágyi Lenke felvétele

A ...NYITOTT MÚZEUM... csapata balról jobbra:
Hermann Veronika, Gadó Flóra, Foster Hannah Daisy, Wilhelm Gábor, Frazon Zsófia,
Illés Péter, Schleicher Vera. Lent: Szakács Eszter, Toronyi Zsuzsanna
Szilágyi Lenke felvétele